

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 20 mars 1931 kl. 1 e. m.

Utlåtande angående regleringen för budgetåret 1931/1932 av utgifterna under riksstatens tionde huvudtitel, innefattande anslagen till handelsdepartementet.

(3:e avd.)

Departementet.

1:o I den till riksdagen den 3 januari 1931 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1931/1932 har Kungl. Maj:t i avsende å tionde huvudtiteln, innefattande anslagen till handelsdepartementet, föreslagit riksdagen (punkt 1 av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden nämnda dag) att till upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,900 kronor.

Departementets verksamhet.
[1*.]

Till upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet är i riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett anslag å enahanda belopp som det nu äskade.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *upprätthållande av handelsdepartementets verksamhet*, utöver det ordinarie anslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 15,900 kronor.

2:o På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 2) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Ökad föredragning i regeringsrätten.
[2.]

* Hänvisar till punkt i statsrådsprotokollet.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till bestridande av kostnaderna inom handelsdepartementet för *ökad föredragning i regeringsrätten* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Centrala verk med underlydande stater.

Kommers-
kollegium.
[3.]

3:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 3) att, med godkännande av det av departementschefen förordade förslaget till stat för kommerskollegium, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till kollegium, nu 538,300 kronor, med 1,850 kronor till 540,150 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 2—4 i statsrådsprotokollet.

Den av departementschefen förordade staten för kommerskollegium är av följande lydelse:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 405,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 106,850
	kronor 511,850.

Övergångsstat.

Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	kronor 28,300.
---	----------------

Denna stat skiljer sig från den nu gällande allenast därigenom, att posten för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. höjts med ett belopp av 1,850 kronor och anslaget till kollegium alltså ökats med samma belopp. Anslagshöjningen är avsedd för beredande av ökad skrivhjälp åt kollegium.

Utskottet har icke haft något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må, med godkännande av det av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordade förslaget till stat för *kommerskollegium*, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till kollegium, nu 538,300 kronor, med 1,850 kronor till 540,150 kronor.

rörelse och icke kunna utan synnerlig olägenhet uppskjutas i avbidan på särskilt riksdagsbeslut, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor.

Beträffande sättet för beredande av täckning för de här ovan tillstyrkta anslagen kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande.

Stockholm den 6 februari 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *Olof Olsson*, *O. Bergqvist*, *J. Nilsson* i Malmö, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *N. J. M. Svensson* i Kompersmåla, *E. J. G. Rosén*, *E. A. Lundell*, *C. I. Asplund*, *J. G. Walles* och *C. G. V. Hammarskjöld*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund* i Brattfors, *C. R. Jansson* i Falun, *P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *A. Å:son Törnkvist* i Karlskrona, *G. Strindlund*, *B. F:son Holmgren*, *E. G. E. Eriksson* i Stockholm, *J. Olofsson* i Digernäs, *S. Persson* i Fritorp och *K. S. V. Ward*.

Reservation

vid punkt 30:o) (kraftstation vid Sillre) av herr *Kvarnzelius*.

Stockholm 1931. Kungl. Boktryckeriet, P. A. Norstedt & Söner.

310364

4:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4) att till uppehållande av kommerskollegii verksamhet, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 27,784 kronor.

Kommerskollegii verksamhet.
[4.]

I fråga om utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 5 och 6 i statsrådsprotokollet.

I riksstaten för innevarande budgetår har, utöver det ordinarie förslagsanslaget till kommerskollegium, anvisats ett extra anslag av 11,784 kronor till förstärkning av kollegii arbetskrafter.

Beträffande användningen av anslaget har Kungl. Maj:t den 11 april 1930 meddelat närmare beslut, därvid Kungl. Maj:t förklarar, att inom kommerskollegium finge tillsvidare under budgetåret 1930/1931 anställas nedannämnda befattningshavare med lön enligt vederbörande löneplan på sätt av följande sammanställning framgår:

Befattning	Lönegrad
<i>A kamrerar- och kassakontoret:</i>	
1 extra kanslibitråde	B 7
<i>A industribyråns elektriska sektion:</i>	
1 extra förste byråingenjör	B 24
1 extra kontorsbiträde	B 4.

Den av Kungl. Maj:t nu äskade förhöjningen av förevarande anslag är föranledd av att utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt hos kommerskollegium anställda befattningshavare ansetts böra hädanefter bestridas från detta anslag och icke, såsom hittills, från huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar. Dessa utgifter hava beräknats till 16,000 kronor för nästkommande budgetår.

Då utskottet icke funnit skäl till erinran mot förevarande förslag, hemställer alltså utskottet,

att riksdagen må till *uppehållande av kommerskollegii verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 27,784 kronor.

5:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5) att med godkännande av det av departementschefen förordade förslaget till stat för bergsstaten, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till bergsstaten, nu 99,500 kronor, med 8,500 kronor till 108,000 kronor.

Bergsstaten.
[5.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 6 och 7 i statsrådsprotokollet.

Vid 1929 års riksdag genomfördes, i enlighet med av Kungl. Maj:t framlagt förslag, ny organisation av och ny lönerreglering för bergsstaten. Den av riksdagen godkända staten för bergsstaten har följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 92,000
Expenser m. m.	» 7,500

Förslagsanslag kronor 99,500.

Den nu förordade staten skiljer sig från den gällande därigenom, att en särskild post å 8,500 kronor upptagits för bestridande av utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavarna vid bergsstaten.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må, med godkännande av det av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordade förslaget till stat för *bergsstaten*, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till bergsstaten, nu 99,500 kronor, med 8,500 kronor till 108,000 kronor.

*Sprängämnes-
inspektionens
verksamhet.*
[6.]

6:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 6) att till uppehållande av sprängämnesinspektionens verksamhet, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,300 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 7 och 8 i statsrådsprotokollet.

På Kungl. Maj:ts framställning har riksdagen för budgetåret 1930/1931, i likhet med vad allt sedan år 1923 ägt rum, till arvode till en assistent åt sprängämnesinspektören anvisat ett extra anslag, vilket för närvarande utgår med ett belopp av 6,800 kronor. Anslaget erhöll vid 1929 års riksdag förslagsanslags natur, och av detsamma är ett belopp av 6,048 kronor avsett till grundavlönning och återstoden till avlöningsförhöjningar.

Nu äskad förhöjning av anslaget med 2,500 kronor är avsedd för bestridande av utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar för sprängämnesinspektionens befattningshavare.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till *uppehållande av spängämnesinspektionens verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,300 kronor.

7:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 8) att till uppehållande av statens elektriska inspektions verksamhet, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 26,600 kronor.

Statens elektriska inspektionens verksamhet.
[8.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 11 och 12 i statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen för budgetåret 1930/1931, i likhet med vad allt sedan år 1920 ägt rum, till arvoden åt två assistenter vid statens elektriska inspektion anvisat ett extra anslag, vilket för närvarande utgår med ett belopp av 13,600 kronor. Av anslaget, som vid 1929 års riksdag erhöll förslagsanslags natur, är ett belopp av 12,096 kronor avsett till grundavlönningar och återstoden till avlöningsförhöjningar.

Den nu ifrågasatta ökningen av anslaget har sin grund i att utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättningar åt befattningshavare vid statens elektriska inspektion ansetts böra bestridas från anslaget i stället för, såsom hittills, från huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehaft två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 39, inom första kammaren av herr *G. Strömberg*, och den andra, nr 63, inom andra kammaren av herrar *E. Ahl* och *G. W. Källman*, vari hemställt, att riksdagen måtte besluta, att till uppehållande av statens elektriska inspektionens verksamhet måtte å extra stat uppföras ytterligare två inspektörer i 27 lönegraden och tre assistenter i 21 lönegraden, samt att för budgetåret 1931/1932 det extra förslagsanslaget måtte höjas från föreslagna 26,600 till 66,600 kronor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till den förstnämnda motionen.

Kungl. Maj:ts under förevarande punkt framlagda förslag får utskottet tillstyrka.

Utskottets yttrande.

Vad angår det motionsvis väckta yrkandet om utökning av **elektriska inspektionens** befattningshavare med två inspektörer och tre assistenter, har utskottet ansett sig icke kunna utan föregående utredning av kommerskollegium och förslag från Kungl. Maj:ts sida förorda någon förändring av antalet tjänstemän av den kategori, varom fråga är. Utskot-

tet, som finner den centralisering, som nu råder på förevarande område, mindre tillfredsställande, förväntar, att Kungl. Maj:t tager under övervägande, huruvida den nuvarande organisationen fyller de anspråk, som de senaste årens utveckling ställer på densamma.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å herr Strömbergs samt herrar Ahls och Källmans ovanberörda motioner, I: 39 och II: 63, till *uppehållande av statens elektriska inspektions verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 26,600 kronor.

*Fartygs-
inspektionens
verksamhet.*
[9.]

8:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 9) att till uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 101,620 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 12—16 i statsrådsprotokollet.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen till upprätthållande av fartygsinspektionens verksamhet utöver det ordinarie förslagsanslaget för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra anslag av 100,000 kronor.

Nämnda anslag är, på sätt framgår av punkt 8 i tionde huvudtiteln av 1930 års statsverksproposition, avsett att användas på följande sätt:

Avlöning åt en extra funktionär med förläggningsort i Stockholm	kronor 4,932	
Avlöning åt en extra funktionär med förläggningsort i Göteborg	» 4,770	kronor 9,702
Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förläggningsort i Sundsvall	» 1,770	
Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förläggningsort i Stockholm	» 1,836	
Avlöning åt ett extra skrivbiträde med förläggningsort i Göteborg	» 1,770	» 5,376
Sakkunniga biträden vid förrättningar inom Sverige	»	1,000
Ersättning för skrivmaterialier, lokalhyror och andra kontorskostnader för fartygsinspektörerna och extra funktionärerna	»	34,000
Resekostnads- och traktamentsersättning till fartygsinspektörerna och extra funktionärerna	»	49,922
		Summa kronor 100,000.

Enligt Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skulle, såsom av det ovanstående framgår, ifrågavarande anslag för nästkommande budgetår höjas med 1,620 kronor. Beloppet ifråga är avsett för lokalhyror.

I överensstämmelse med vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *uppehållande av fartygsinspektionens verksamhet*, utöver det ordinarie förslagsanslaget, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 101,620 kronor.

9:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag *dels* till navigationsskolorna (punkt 10), *dels* till provisorisk avlösningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna (punkt 11), *dels* till ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalter för sjöfart (punkt 12), *dels* till navigationslärarkursen (punkt 13), *dels* till praktisk lärarkurs (punkt 14), *dels* till praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan (punkt 15), *dels* till kompletteringskurs vid tekniskt läroverk (punkt 16), *dels ock* till maskinlaboratorier (punkt 17) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

10:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 18) att *dels* medgiva, att kommerskollegium må bevilja skeppsmättningskontrollörerna kostnadsfri ledighet årligen under 25 dagar intill det år, under vilket vederbörande fyller 40 år, samt därefter under 35 dagar, då sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, samt till vikarie under sådan ledighet ävensom under kontrollörs ledighet för uppehållande av skeppsmättningsöverkontrollörs- och överinspektörsbefattningen i kollegium utbetala ett arvode av högst 10 kronor om dagen jämte dyrtidstillägg därå enligt de för icke reglerade verk gällande grunder, *dels ock* i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till skeppsmättningskostnad med 40,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 20—22 i statsrådsprotokollet.

Det ordinarie förslagsanslaget till skeppsmättningskostnad, under en längre följd av år upptaget med 32,200 kronor, höjdes, enär anslaget visat sig otillräckligt, vid 1930 års riksdag till 40,000 kronor.

Från anslaget bestridas *dels* arvoden à 5,000 kronor till envar av rikets fyra skeppsmättningskontrollörer, placerade i Stockholm, Göteborg, Malmö och Sundsvall, *dels ock* kostnaderna för av skeppsmätarna lämnat biträde vid vissa kontrollmätningar av fartyg.

Skeppsmät-
ningskostnad.

[18.]

Utskottets
yttrande.

I likhet med departementschefen har utskottet ansett billighetsskäl tala för att skeppsmättningskontrollörerna årligen beredes någon tids kostnadsfri ledighet. Kungl. Maj:ts förslag härutinnan har utskottet — om ock med viss tvekan — funnit sig böra biträda.

Då utskottet ock ansett sig böra tillstyrka att till vikarie under sådan ledighet ävensom under annan ledighet, som med förevarande förslag avses, ersättning må utgå med föreslaget belopp jämte dyrtidstillägg, får utskottet alltså, då anslagssummans storlek icke givit anledning till erinran, hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att kommerskollegium må bevilja skeppsmättningskontrollörerna kostnadsfri ledighet årligen under 25 dagar intill det år, under vilket vederbörande fyller 40 år, samt därefter under 35 dagar, då sådant kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång, samt till vikarie under sådan ledighet ävensom under kontrollörs ledighet för uppehållande av skeppsmättningsöverkontrollörs- och överinspektörsbefattningen i kollegium utbetala ett arvode av högst 10 kronor om dagen jämte dyrtidstillägg därå enligt de för icke reglerade verk gällande grunder; samt

b) i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptaga det ordinarie förslagsanslaget till *skeppsmättningskostnad* med 40,000 kronor.

11:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19) att dels från och med den 1 juli 1931 bestämma antalet ordinarie befattningshavare vid lots- och fyrstaten på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditionerna.	
3 lotskaptener	13
3 »	12
6 lotslöjtnanter	11
6 expeditionsbiträden	6
3 kontorsbiträden	2
Lotspersonal.	
18 överlotsar	10
19 lotsförmän å 1:a klass lotsplats	9
27 » » 2:a » »	7
321 lotsar » 1:a » »	6
81 lotsar » 2:a » »	5
37 lotsförmän » 3:e » »	5
41 lotsar » 3:e » »	4

Lots- och fyr-
inrättningen.
[19.]

Befattning	Lönegrad
Personal å fyrskepp och fyr samt å gasstation.	
12 fyrmästare å 1:a klass fyrskepp	10
1 distriktsfyrmästare	10
26 fyrmästare å 1:a klass fyr	10
1 » » gasstation	10
6 » » 2:a klass fyrskepp	8
35 » » 2:a » fyr	8
1 » » 3:e » fyrskepp	6
19 » » 3:e » fyr	6
24 fyrvaktare » 1:a » fyrskepp	5
27 » » 1:a » fyr	5
1 » » gasstation	5
7 » » 2:a och 3:e klass fyrskepp	4
43 » » 2:a » 3:e » fyr	4
99 fyrbiträden » fyrskepp, fyr och gasstation	3.
Personal å lotsverkets ångfartyg.	
1 befälhavare	11
7 maskinister	8;

dels godkänna av departementschefen förordade förslag till stat för lotsstyrelsen, avlöningsstat för lots- och fyrstaten ävensom omkostnadsstat, att tillämpas från och med den 1 juli 1931;

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, minska det ordinarie förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen, nu 6,310,560 kronor, med 66,200 kronor till 6,244,360 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 23—35 i statsrådsprotokollet.

Å riksstaten för budgetåret 1930/1931 är det ordinarie förslagsanslaget till lots- och fyrinrättningen uppfört med ett belopp av 6,310,560 kronor.

Från berörda anslag bestridas utgifterna för följande stater, nämligen:

Stat för lotsstyrelsen	kronor 199,600
Avlöningsstat för lots- och fyrstaten	» 4,560,000
Övergångs- och indragningsstat för lots- och fyrstaten ..	» 2,900
Pensionsstat för lotsstyrelsen samt lots- och fyrstaten ..	» 384,000
Omkostnadsstat	» 1,164,060

Summa kronor 6,310,560.

Den av 1930 års riksdag — efter behandling av Kungl. Maj:ts förslag till besparingar och förenklingar i lotsstyrelsens organisation — godkända *staten för ämbetsverket* har följande utseende:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 154,700
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 37,700
	kronor 192,400.

Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 7,200.

Enligt riksdagens skrivelse den 27 maj 1930, nr 288, skall bland annat den för närvarande i lönegraden B 21 å styrelsens stat uppförda registratorstjänsten vid inträffande ledighet nedflyttas till lönegraden B 11.

Vad först sistberörda stat angår, skulle denna vid bifall till Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag från och med den 1 juni 1931 erhålla följande ändrade utseende:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	kronor 150,500
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	» 37,700
	kronor 188,200.

Övergångsstat.

Avlöningar, *förslagsanslag* kronor 7,200.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän skulle sålunda nedsättas med 4,200 kronor. Denna nedsättning är föranledd av att den nuvarande registratorn beräknas komma att efter uppnådd pensionsålder avgå från tjänsten med utgången av juni månad 1931.

Vidkommande härefter *avlöningsstaten för lots och fyrstaten* torde till belysande av de belopp, varmed de för budgetåret 1929/1930 anvisade, i denna stat ingående *förslagsanslagen* tagits i anspråk under samma budgetår, få hänvisas till följande i statsrådsprotokollet intagna uppställning, angivande i första sifferkolumnen de olika anslagen och i andra sifferkolumnen de under budgetåret bestridda nettoutgifterna ur respektive anslag. I en tredje sifferkolumn äro för jämförelse upptagna motsvarande anslag för nu löpande budgetår:

	1929—1930		1930—1931
	Anslag	Utgifter	Anslag
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	2,590,000	2,544,351	2,550,000
Lotspersonalens andel i lotspenningar, <i>förslagsanslag</i>	1,200,000	1,312,723	1,200,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	30,000	41,378	30,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	575,000	689,931	600,000
För skötsel av fyrar utan ständig bevakning, <i>förslagsanslag</i>	48,000	34,791	38,000
Kost eller kostpenningar till personalen å fyrskipp m. m., <i>förslagsanslag</i>	130,000	137,741	130,000
För betjäning av livräddningsanstalterna, <i>förslagsanslag</i>	12,000	11,884	12,000
Summa kronor	4,585,000	4,772,799	4,560,000

I fråga om beräkningen av denna stat har departementschefen anförut följande:

»I *avlöningsstaten för lots- och fyrstaten* har lotsstyrelsen till en början föreslagit *dels* indragning av tolv tjänster, nämligen elva lotsbefattningar, därav fem å 1:a, två å 2:a och fyra å 3:e klass lotsplats, samt en fyrmästarbefattning å 3:e klass fyrskepp, *dels ock* utbyte av två fyrvaktarbefattningar, därav en å 2:a eller 3:e klass fyrskepp och en å 2:a eller 3:e klass fyr, mot två fyrbiträdesbefattningar, allt från och med den 1 juli 1931. Mot förstnämnda förslag, som innebär ett fullföljande av sedan några år tillbaka pågående åtgärder för minskning av lotsverkets fasta personal, har jag icke något att erinra och tillstyrker jag därför, att befattningarna indragas från och med den 1 juli 1931. Icke heller har jag någon erinran att framställa mot det ifrågasatta utbytet av två fyrvaktarbefattningar mot lika många lägre avlönade fyrbiträdesbefattningar.

Med avseende å beräkningen av det belopp, varmed det å denna stat uppförda avlöningsanslaget för ordinarie personal bör upptagas, har lotsstyrelsen uttalat, att anslaget möjligen skulle i någon mån kunna sänkas. Med hänsyn till de skedda och även för nästkommande budgetår emotsedda överskridandena å det å samma stat upptagna avlöningsanslaget till icke-ordinarie befattningshavare m. m. borde emellertid enligt styrelsens mening med omräkning av båda dessa anslag anstå, till dess ytterligare erfarenhet vunnits om de för ändamålen erforderliga beloppens storlek. Oavsett resultatet av en dylik omräkning borde likväl avlöningsanslaget till de icke-ordinarie befattningshavarna redan nu uppräknas med åtminstone 25,000 kronor.

Av ovan återgivna, inom lotsstyrelsen uppgjorda tablå över anslagsbelastningen under budgetåret 1929/1930 framgår, att å nu ifrågavarande båda anslag, vilka för sagda budgetår utgjorde 2,590,000 kronor respektive 575,000 kronor, utgifterna för samma tid uppgått till, i runda tal, 2,544,400 kronor respektive 689,930 kronor. Ehuru även jag är av den uppfattningen att med en definitiv omräkning av dessa anslag bör tillsvidare anstå — i avbidan på utfallet av den granskning av organisations- och personalförhållandena vid lotsverket som bland annat ur besparingssynpunkt lär böra inom en nära framtid företagas — synes mig likväl med hänsyn till den nuvarande faktiska årskostnaden en mindre omjustering redan nu böra företagas. I fråga om förstnämnda anslag, vilket för löpande budgetår är upptaget med ett till 2,550,000 kronor nedsatt belopp, finner jag mig sålunda, med hänsyn till den redan inträdda och vid bifall till mitt förslag om indragning eller utbyte av vissa tjänster ytterligare emotsedda minskningen i belastningen å samma anslag, böra föreslå en nedsättning med 10,000 kronor. Jag förordar i sammanhang härmed, att avlöningsanslaget till de icke-ordinarie befattningshavarna, vilket anslag för inne-

varande budgetår är uppfört med ett till 600,000 kronor förhöjt belopp, höjes med motsvarande belopp 10,000 kronor.

Vidkommande därefter anslaget till kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m. har lotsstyrelsen ifrågasatt höjning från nuvarande belopp 130,000 kronor till 140,000 kronor. Som skäl härför framhåller styrelsen såväl den nuvarande belastningen å anslaget — överskridandena under de två sista budgetåren berodde på genomförd, nödvändig ökning av besättningen å ett par fyrskepp ävensom på några vidtagna smärre förbättringar i kosthållningen — som den ytterligare förväntade stegring i densamma, vilken komme att uppstå vid bifall till ett av fyrpersonalens förening väckt, av styrelsen förordat förslag om höjning av det uti gällande spisordning upptagna kontanta bidraget, nu 8 öre, till kryddor och småartiklar till 25 öre, allt för man och dag.

Mot styrelsens ifrågavarande förslag har jag icke någon annan erinran att göra än att, med hänsyn till den numera inträdda prissänkningen å livsmedel, ökningen synes mig kunna sättas något lägre än vad lotsstyrelsen föreslagit. För egen del förordar jag, att anslaget för budgetåret 1931/1932 bestämmes till 138,000 kronor.

I avseende å anslaget till lotspersonalens andel i lotspenningar är att märka, att i det av chefen för finansdepartementet framlagda förslaget till beräkning av inkomsterna å riksstaten för budgetåret 1931/1932 inkomstiteln Lotspenningar upptagits med ett från 3,000,000 kronor till 2,800,000 kronor nedsatt belopp. Då å utgiftssidan anslaget till lotspersonalens andel i lotspenningar bör sättas till 40 procent av inkomstitelns belopp eller sålunda, vid bifall till chefens för finansdepartementet nyssberörda förslag, till 1,120,000 kronor, föranledes härav i avlöningsstaten för lots- och fyrstaten en ändring, som med icke mindre än 80,000 kronor sänker slutsumman av samma stat.

Vid bifall till vad som föreslagits dels av mig här ovan, dels ock av chefen för finansdepartementet beträffande inkomstiteln Lotspenningar, skulle alltså för budgetåret 1931/1932 avlöningsstaten för lots- och fyrstaten erhålla följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i> ..	kronor	2,540,000
Lotspersonalens andel i lotspenningar, <i>förslagsanslag</i> .	»	1,120,000
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	»	30,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	610,000
För skötsel av fyrrar utan ständig bevakning, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>	»	38,000
Kost eller kostpenningar till personalen å fyrskepp m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	138,000
För betjäning av livräddningsanstalterna, <i>förslags-</i> <i>anslag</i>	»	12,000

Förslagsanslag kronor 4,488,000. »

I avseende å *övergångs- och indragningsstaten för lots- och fyrstaten* samt *pensionsstaten för lotsstyrelsen samt lots- och fyrstaten* hava några ändringar icke företagits.

I *omkostnadsstaten*, i vilken ingår ett flertal förslagsanslag för olika ändamål och vilken, såsom redan anförts, slutar å ett belopp av 1,164,060 kronor, har Kungl. Maj:t föreslagit följande ändringar, nämligen dels sänkning av förslagsanslaget till konsumtionsartiklar för fyrar, mistsignalstationer och livräddningsstationer med 20,000 kronor eller från 160,000 kronor till 140,000 kronor, dels ock höjning av förslagsanslaget till fyrskeppens reparation, rustning m. m. med 20,000 kronor eller från 245,000 kronor till 265,000 kronor samt av förslagsanslaget till lotsverkets ångfartygs och tjänstefartygs underhåll m. m. med 10,000 kronor eller från 200,000 kronor till 210,000 kronor.

Vid bifall härtill skulle omkostnadsstaten komma att erhålla följande utseende för nästkommande budgetår:

Till konsumtionsartiklar för fyrar, mistsignalstationer och livräddningsstationer, <i>förslagsanslag</i>	kronor	140,000
» reparation och underhåll av byggnader vid lots- och fyrplatser samt livräddningsstationer, båkar och andra anstalter, vilka icke här nedan särskilt upptagas, ävensom dithörande inventariersedlar, <i>förslagsanslag</i>	»	200,000
» fyrskeppens reparation, rustning, utläggning och intagning, driftkostnader ävensom dithörande inventariersedlar, <i>förslagsanslag</i>	»	265,000
» lotsverkets ångfartygs och tjänstefartygs underhåll och komplettering, rustning och driftkostnader ävensom dithörande inventariersedlar, <i>förslagsanslag</i>	»	210,000
» bidrag till underhåll, komplettering och drift av båtar vid lotsplatser	»	60,000
» bojars och prickars anskaffning, underhåll, utsättning och intagning, <i>förslagsanslag</i>	»	100,000
» skrivmaterialier och expenser, ved m. m. för lotsstyrelsen, <i>förslagsanslag</i>	»	27,500
» kontorshyror och expenser inom lotsdistrikten, <i>förslagsanslag</i>	»	75,000
» grundräntor, jordskyld, ersättning för vedbrand, <i>förslagsanslag</i>	»	5,000
» rese- och traktamentskostnader m. m., <i>förslagsanslag</i>	»	60,000
» utbildande av personal för radiotelegrafering, <i>förslagsanslag</i>	»	3,500
» extra utgifter, <i>förslagsanslag</i>	»	25,000

Till bestridande av Sveriges bidrag till underhåll av en		
fyr å Kap Spartel, förslagsanslag	kronor	2,500
» bidrag från Sverige för uppförande och underhåll		
av en fyr å Kap Guardafui, förslagsanslag	»	560
	Förslagsanslag kronor	1,174,060.

Auslaget till lots- och fyrinrättningen skulle alltså enligt Kungl. Maj:ts förslag för budgetåret 1931/1932 upptagas med (195,400 + 4,488,000 + 2,900 + 384,000 + 1,174,060 =) 6,244,360 kronor. Höjning skulle göras i anslaget till omkostnadsstat med 10,000 kronor, medan minskningar skulle göras i anslaget till stat för lotsstyrelsen med 4,200 kronor och i anslaget till avlöningsstat för lots- och fyrstaten med 72,000 kronor. Sammanlagt skulle anslaget till lots- och fyrinrättningen alltså minskas med (10,000 — 4,200 — 72,000 =) 66,200 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Vad Kungl. Maj:t i skilda hänseenden föreslagit riksdagen under förevarande punkt har utskottet funnit sig böra tillstyrka och får alltså hemställa.

att riksdagen må

a) från och med den 1 juli 1931 bestämma antalet befattningshavare vid lots- och fyrstaten på följande sätt:

Befattning	Lönegrad
Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditionerna.	
3 lotskaptener	13
3 »	12
6 lotslöjtnanter	11
6 expeditionsbiträden	6
3 kontorsbiträden	2.
Lotspersonal.	
18 överlotsar	10
19 lotsförmän å 1:a klass lotsplats	9
27 » » 2:a »	7
321 lotsar » 1:a »	6
81 » » 2:a »	5
37 lotsförmän » 3:e »	5
41 lotsar » 3:e »	4.
Personal å fyrskepp och fyr samt å gasstation.	
12 fyrmästare å 1:a klass fyrskepp	10
1 distriktsfyrmästare	10
36 fyrmästare å 1:a klass fyr	10
1 » » gasstation	10
6 » » 2:a klass fyrskepp	8

Befattning	Lönegrad
35 fyrmästare å 2:a klass fyr	8
1 » » 3:e » fyrskepp	6
19 » » 3:e » fyr	6
24 fyrvaktare » 1:a » fyrskepp	5
27 » » 1:a » fyr	5
1 » » gasstation	5
7 » » 2:a och 3:e klass fyrskepp	4
43 » » 2:a » 3:e » fyr	4
99 fyrbitråden » fyrskepp, fyr och gasstation	3.

Personal å lotsverkets ångfartyg.

1 befälhavare	11
7 maskinister	8;

b) godkänna av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordade förslag till stat för lotsstyrelsen, avlöningsstat för lots- och fyrstaten ävensom omkostnadsstat, att tillämpas från och med den 1 juli 1931; samt

c) vid bifall till vad sålunda föreslagits, minska det ordinarie förslagsanslaget till *lots- och fyrinrättningen*, nu 6,310,560 kronor, med 66,200 kronor till 6,244,360 kronor.

12:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 20) angående anslag till säkerhetsanstalter för sjöfarten jämte i detta ämne väckta motioner kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Säkerhetsanstalter för sjöfarten.

[20.]

anmäla.

13:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag (punkt 21) angående anslag till patent- och registreringsverket kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

Patent- och registreringsverket.

[21.]

anmäla.

14:o) Med tillstyrkan av bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 22) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 65—67) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Kostnader, som föranledas av överståthållarämbetets och länsstyrelsernas befattning med vissa slag av registrering.

[22.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) till bestridande av kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings- med flera register för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor, samt

b) medgiva, att de till nämnda myndigheter inflytande avgifter för sådana registreringar och anmälningar må tillföras detta anslag såsom särskilda uppördsmedel.

Försäkrings-
inspektionen.
[23.]

15:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23) att minska det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsinspektionen, nu 137,000 kronor, med 52,000 kronor till 85,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 67 och 68 i statsrådsprotokollet.

I riksstaten för budgetåret 1930/1931 är det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsinspektionen upptaget med 137,000 kronor.

Den av 1930 års riksdag godkända staten för försäkringsinspektionen har följande utseende:

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis beräknade till	kronor	63,600
Arvoden å 3,000 kronor till två ledamöter	»	6,000
Till vikariatsersättningar, avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare, resekostnads- och traktamentsersättningar m. m., förslagsvis beräknat till	»	44,800
Avlöning åt en å övergångsstat uppförd registrator	»	6,400
Pensioner till avskedade tjänstemän, förslagsvis beräknade till	»	3,200
Dyrtdistillägg, förslagsvis beräknat till	»	13,000

Förslagsanslag kronor 137,000.

I förhållande till staten för nästföregående budgetår utvisar den nu gällande staten en ökning med 5,300 kronor. Denna ökning har föranletts dels av en vidtagen förhöjning av avlöningsförmånerna för inspektionens chef dels ock av inrättandet av en huvudsakligen för arbetsuppgifter, härrörande från 1929 års lag om trafikförsäkring, avsedd extra ordinarie kansli-skrivarebefattning.

Med avseende å inspektionens stat har någon ändring icke föreslagits.

Då emellertid förevarande utgiftsanslag hädanefter ansetts böra uppföras med det belopp, till vilket motsvarande inkomstitel beräknats, och denna titel, »bidrag till försäkringsinspektionen», i enlighet med chefens för finansdepartementet förslag upptagits till 85,000 kronor, har anslaget begränsats till denna summa.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till försäkringsinspektionen, nu 137,000 kronor, med 52,000 kronor till 85,000 kronor.

16:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24) att, med godkännande av det av departementschefen förordade förslaget till stat för statens provningsanstalt, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt, nu 329,100 kronor, med 12,000 kronor till 341,100 kronor.

Statens
provnings-
anstalt.
[24.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 68—71 i statsrådsprotokollet.

I riksstaten för budgetåret 1930/1931 är det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt upptaget med 329,100 kronor.

Den av riksdagen godkända staten för provningsanstalten har följande utseende:

Avlöningsstat.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare, förslagsanslag	kronor 165,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattnings- havare m. m.	» 42,000
Inspektörens arvode	» 1,000
	kronor 208,000

Övergångsstat.

Avlöningar, förslagsanslag	kronor 30,600
----------------------------------	---------------

Omkostnadsstat.

Till gas och elektrisk ström, förslagsanslag	kronor 9,000
» värme, förslagsanslag	» 5,000
» inventarier och inventariers underhåll	» 6,000
» bibliotek	» 2,500
» glasvaror, förslagsanslag	» 4,000
» tillfälliga biträden, tjänsteresor m. m., förslagsanslag	» 28,000
» labororientensilier, kemikalier, mate- rialier, förbrukningsartiklar, prov- ningsanordningar m. m., förslags- anslag	» 17,000
» expenser, förslagsanslag	» 16,000
» försäkring av byggnader och utrust- ning, underhåll av tomten m. m., förslagsanslag	» 3,000
	kronor 90,500

Förslagsanslag kronor 329,100.

Enligt Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag skulle höjning ske dels av posten för tillfälliga biträden, tjänsteresor m. m. med 10,000 kronor och dels av posten för laboratorieutensilier m. m. med 2,000 kronor.

I övriga å anstaltens stat uppförda anslag har icke någon ändring ifrågasatts.

Utskottets
yttrande.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet ansett sig böra tillstyrka. Med hänsyn till de stegrade utgifterna å posterna för tillfälliga biträden m. m. har utskottet emellertid ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke bestämmelse bör meddelas därom, att denna post — i likhet med vad som gäller för de i avlöningsstaten för tullstaten ingående anslagen för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. — icke må överskridas utan Kungl. Maj:ts medgivande.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med godkännande av det av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordade förslaget till stat för *statens provningsanstalt*, att tillämpas från och med den 1 juli 1931, höja det ordinarie förslagsanslaget till statens provningsanstalt, nu 329,100 kronor, med 12,000 kronor till 341,100 kronor.

Handel och sjöfart.

Bidrag till
underhållande
av handels-
högskolan i
Stockholm.

[25.]

17:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 25) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 72 och 73) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, under förutsättning att verksamheten vid *handelshögskolan i Stockholm* fortsättes efter i huvudsak den nu följda plan, såsom bidrag till underhållande av samma skola under läsåret 1931—1932 å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 40,000 kronor,

att till handelshögskoleföreningens i Stockholm styrelse utbetalas med hälften under senare halvåret 1931 och återstående hälften under förra halvåret 1932 under villkor, att minst tolv friplatser för studerande vid högskolan komma att finnas inrättade under hela läsåret 1931—1932.

Exportstipendier.
[25.]

18:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 26) att till exportstipendier, att användas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen

den 26 september 1921, nr 636, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid 73—76 i statsrådsprotokollet.

För ifrågavarande ändamål har riksdagen för innevarande budgetår anvisat ett extra reservationsanslag av 20,000 kronor.

Den nu föreslagna nedsättningen av anslaget är föranledd av förefintliga reservationer å tidigare anvisade anslag.

Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *exportstipendier*, att användas i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 26 september 1921, nr 636, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

19:o) På grund av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 27) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 76 och 77) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Statsunderstöd till auktoriserade handelskamrar i riket.
[27.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom understöd under år 1931 till *auktoriserade handelskamrar i riket*, att utgå med ett belopp av 2,000 kronor till envar handelskammare under av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordade villkor, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 24,000 kronor.

20:o) I anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 77—80) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Statsunderstöd till svenska handelskamrar i utlandet.
[28.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom understöd för år 1931, på sätt av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordats, till *svenska handelskamrar i utlandet* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 60,500 kronor.

21:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 81—83) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Bidrag till Sveriges allmänna exportförening.
[29.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, under villkor att *Sveriges allmänna exportförening* under år 1931 bedriver sin verksamhet i huvudsakligen den form och i minst den omfattning, som i företedd förslagsstat för samma år angivits, samt att i granskningen av föreningens verksamhet och räkenskaper deltagar en av Kungl. Maj:ts förordnad revisor, såsom bidrag till föreningens verksamhet under sistnämnda år å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

Bidrag till en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik. [30.] 22:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 30) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 84 och 85) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *täckande av den å Sverige belöpande delen av kostnaderna under år 1932 för en internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 600 kronor.

Ersättning åt sjömanshusen. [31.] 23:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 31) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 85—88) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 till *ersättning åt sjömanshusen* anvisa ett extra anslag av 162,000 kronor för beredande under år 1931 åt sjömanshusen av skälig ersättning för dem åliggande bestyr med värnpliktigas inskrivning och redovisning samt för andra dem åvilande uppgifter för statsverkets räkning.

Läkarundersökning av sjöfolk. [32.] 24:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 32) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 88 och 89) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *läkarundersökning av sjöfolk* i enlighet med de av chefen för handelsdepartementet

i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 angivna grunder för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 40,000 kronor.

25:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 33) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 89 och 90) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Arvoden åt två dispaschörs-assistenten.
[33.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, för budgetåret 1931/1932 anvisa till arvode med 2,000 kronor åt envar av två dispaschörs-assistenten, anställda den ene i Stockholm och den andre i Göteborg, ett extra anslag av 4,000 kronor.

26:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 34) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 90) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Bidrag till uppehållande av internationell patrulleringstjänst i Atlanten.
[34.]

att riksdagen må till täckande av den å Sverige för år 1931 belöpande delen av kostnaderna för uppehållande av *internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 9,500 kronor.

27:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 35) att till bestridande av drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

Drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg.
[35.]

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 91—94 i statsrådsprotokollet.

Till förevarande ändamål har å riksstaten för innevarande budgetår anvisats ett anslag å 250,000 kronor.

Utskottet, som icke funnit skäl till erinran mot Kungl. Maj:ts framställning, får alltså hemställa,

att riksdagen må till bestridande av *drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 200,000 kronor.

28:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 36) att till bestridande av kostnader för anskaffande av ytterligare ett statens isbrytarfartyg för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Anskaffande av ytterligare ett statens isbrytarfartyg.
[36.]

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid 94—96 i statsrådsprotokollet.

I en till riksdagen avlåten, den 14 mars 1930 dagtecknad proposition, nr 234, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att *dels* besluta anskaffande av ytterligare ett statens isbrytarfartyg av i huvudsak de dimensioner och med den maskinstyrka, som av dåvarande chefen för handelsdepartementet förordats, för en beräknad kostnad av 3,400,000 kronor, *dels ock* för detta ändamål för budgetåret 1930/1931 under tionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 1,500,000 kronor.

I skrivelse den 9 maj 1930, nr 209, anmälde sedermera riksdagen, att riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts i förberörda proposition framställda förslag.

I skrivelsen anförde riksdagen, under hänvisning till departementschefens yttrande rörande isbrytarfartygets typ, storlek och maskinstyrka, att departementschefens förslag härutinnan icke givit riksdagen anledning till erinran samt att riksdagen jämväl biträdde departementschefens mening rörande uppskov tillsvidare med det definitiva ståndpunktstagandet till frågan om fartygets förseende med maskineri.

Genom brev den 30 maj 1930 fann Kungl. Maj:t sedermera gott anbefalla marinförvaltningen att i samråd med kommerskollegium skyndsamt verkställa utredning rörande lämpligaste typen av framdrivningsmaskineri för det statens isbrytarfartyg, vars anskaffande beslutats av riksdagen, ävensom att, på grundval av denna utredning och isbrytarsakkunnigas förberörda förslag samt med behörigt iakttagande av vad i ämnet anförts *dels* i det vid ovannämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över handelsärenden för den 14 mars 1930 *dels ock* i riksdagens skrivelse av den 9 maj samma år, skyndsamt uppgöra och till handelsdepartementet inkomma med av erforderliga ritningar och tillhörande specifikation åtföljt, definitivt förslag till fartyget.

I skrivelse den 28 november 1930 har marinförvaltningen — under förmälan att, då en exakt kostnad för fartygets byggande låte sig beräkna först efter infordrandet av definitiva anbud, det syntes lämpligt att dylika anbud infordrades, innan ritningarna fastställdes — *dels* förordat diesel-elektriskt maskineri som lämpligaste typen av framdrivningsmaskineri för fartyget *dels ock* hemställt om bemyndigande att infordra anbud å fartygets byggande.

Vid ärendets föredragning den 30 december 1930 fann Kungl. Maj:t gott uppdraga åt marinförvaltningen att från inhemska, eventuellt även utländska varv och verkstäder infordra anbud å byggandet av ett isbrytarfartyg med diesel-elektriskt framdrivningsmaskineri och i övrigt av beskaffenhet, som avsåges i ovannämnda brev den 30 maj 1930.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen anført följande:

»Såsom av min redogörelse i föreliggande fråga framgår, har den av marinförvaltningen verkställda utredningen dragit en avsevärd tid, en omständighet som till allra största delen måste tillskrivas nödvändigheten att vidtaga ingående samt därför tidsödande undersökningar rörande den lämpligaste typen av framdrivningsmaskineri för det nya fartyget. Emellertid har behandlingen av ifrågavarande anskaffningsärendet numera fortskridit så långt, att maskintypen fastställts, varjämte marinförvaltningen bemyndigats infordra anbud å fartygets byggande. Såvitt nu kan bedömas, torde fartyget kunna beräknas vara färdigt att levereras under senare delen av budgetåret 1931/1932. Emellertid bör man räkna med att erforderliga prov och eventuella slutjusteringar först kunna ske efter ingången av därpå följande budgetår, varför slutlikvid först skulle äga rum vid sistnämnda tidpunkt. Med hänsyn härtill och då totala beloppets storlek gör det önskvärt att få detsamma fördelat på tre budgetår förordar jag nu för egen del, att å riksstaten för budgetåret 1931/1932 för ifrågavarande byggnadsarbete uppföres ett anslag av 1,000,000 kronor.»

Utskottet, som ansett sig böra biträda förevarande förslag, får alltså hemställa,

att riksdagen må till bestridande av *kostnader för anskaffande av ytterligare ett statens isbrytarfartyg* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

29:o) På grund av vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 37) och under återopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 96 och 97) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

Bidrag till en internationell byrå i Paris för utställningar.

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till täckande av den å Sverige belöpande delen av *kostnaderna för en internationell byrå i Paris för utställningar* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 2,000 kronor.

[37.]

Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.

Befrämjande i allmänhet av slöjderna. 30:o) Med anledning av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 98—102) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[39.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, i riksstaten för budgetåret 1931/1932 upptaga

a) det i den ordinarie anslagstiteln »Befrämjande i allmänhet av slöjderna» ingående anslaget till manufakturernas befrämjande med 4,000 kronor, samt

b) de i samma anslagstitel ingående reservationsanslagen med följande belopp, nämligen

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena* med 21,000 kronor,

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri* med 8,000 kronor,

reservationsanslaget till *reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk* med 9,500 kronor,

och reservationsanslaget till *reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen*, med 7,500 kronor.

Understöd åt föreningen för svensk hemslöjd. 31:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 41) och under åberopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 106 och 107) i ämnet innehåller, får utskottet hemställa,

[41.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, åt *föreningen för svensk hemslöjd* såsom bidrag till uppehållande av dess verksamhet för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 8,000 kronor.

Understöd åt svenska slöjdföreningen. 32:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 42) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 108—110) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

[42.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, åt *svenska slöjdföreningen* såsom bidrag för uppehållande av dess verksamhet under år 1931 å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

33:o) På grund av vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 43) och under hänvisning till innehållet i ämnet å sid. 111 och 112 i statsrådsprotokollet, får utskottet hemställa,

Arvoden åt torvingenjörer m. m.
[43.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, till *arvoden åt torvingenjörer m. m.*, i enlighet med vad av chefen för handelsdepartementet i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 förordats, för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 20,000 kronor.

34:o) I enlighet med vad Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen (punkt 44) och under återopande av vad statsrådsprotokollet (sid. 112—114) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Understöd till Sveriges hantverksorganisation.
[44.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum,

a) under i statsrådsprotokollet över handelsärenden den 3 januari 1931 angivna villkor såsom *bidrag till Sveriges hantverksorganisationens allmänna verksamhet* under år 1931 å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 4,000 kronor, samt

b) såsom *bidrag till organisationens verksamhet genom hantverksinstitutet* under år 1931 å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 7,000 kronor.

35:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 45) att *dels* medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 100 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1931/1932,

Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare.
[45.]

dels ock till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 45,125 kronor. Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 114—116 i statsrådsprotokollet.

För befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare hava alltsedan år 1917 av riksdagen anvisats anslag. Dessa anslag hava

avsett *dels* — och huvudsakligen — statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av lärlingar samt därmed förbundna utlärlingspenningar och statspremier, *dels ock* statsunderstöd till hantverksföreningar, anslutna till Sveriges hantverksorganisation, för utdelande av penningpremier till därav förtjänta lärlingar.

Bestämmelser rörande de olika formerna för statsunderstöden hava av Kungl. Maj:t fastställts den 2 november 1917. Ändringar hava skett den 25 oktober 1918, den 9 juli 1920 och den 3 maj 1929.

Vad först angår *statsunderstöden till hantverksmästarna*, vilka understöd ursprungligen bestämdes till 300 kronor per lärling, utgå dessa numera med 400 kronor per lärling för en lärotid av tre år. Av detta belopp utbetalas 125 kronor vid första, 100 kronor vid andra och 75 kronor vid tredje läroårets slut, sedan för varje gång av ombud för Sveriges hantverksorganisation avgivits utlåtande, huruvida mästaren, för såvitt på honom ankomme, bedrivit lärlingens utbildande på ett för utbildningens fullbordande vid tredje årets slut ändamålsenligt sätt. Återstående 100 kronor utbetalas, sedan styrkt blivit, att lärlingen genom avlagt prov eller på annat sätt visat sig vara utlärd i yrket. Dessutom är *lärlingen* själv, om han efter avlagt prov undfått Sveriges hantverksorganisationens utlärlingsbevis, berättigad till en utlärlingspenning av 20 kronor och kan, om han i utlärlingsbeviset tillerkänts högsta vitsord för skicklighet i yrket, dessutom erhålla statspremium av högst 100 kronor.

I fråga om planen för den praktiska utbildningens anordnande finnas, utöver bestämmelsen om lägst tre års lärotid, endast allmänt hållna föreskrifter. Sålunda åligger det mästaren bland annat *att* bedriva lärlingens utbildande på sådant sätt, att denne, för såvitt på mästaren beror, kan efter den föreskrivna lärotidens utgång genom prov visa sig kompetent att erhålla hantverksorganisationens utlärlingsbevis, *samt att* ställa sig till efterrättelse de anvisningar eller föreskrifter rörande lärlingsutbildningen, som av kommerskollegium eller eljest kunna komma att utfärdas.

Anslagsbeloppen till statsunderstöd åt hantverksmästare samt till utlärlingspenningar och statspremier hava utgått med synnerligen varierande belopp, beroende därpå, att anslag ej anvisats samtidigt för understöd till fullständig utbildning av en lärlingsgrupp i taget, utan endast för ett läroår i sänder, att understöden ökats såväl till storlek som antal samt att de, från att till en början hava anvisats i förskott för ett läroår, sedan utgått i efterskott och från och med år 1923 under vissa år successive helt indragits. Från och med budgetåret 1927/1928 hava emellertid ånyo anvisats anslag för utbildande av *nya* lärlingsgrupper.

Jämlikt medgivande av 1930 års riksdag har antalet lärlingsunderstöd ökats från 75 till 100 stycken för den lärlingsgrupp, vars utbildning påbörjas under löpande budgetår.

Vad angår anslaget till *hantverksföreningar* för utdelande av lärlings-

premier har detta utgått med 3,000 kronor för ett vart av åren 1918—1921, 4,000 kronor för år 1922, 2,000 kronor för budgetåret 1923/1924, 1,000 kronor för ett vart av budgetåren 1924/1925—1927/1928 samt 2,000 kronor för ett vart av budgetåren 1928/1929 och 1929/1930. För innevarande budgetår utgår anslaget med ett till 3,000 kronor förhöjt belopp.

Det å riksstaten för budgetåret 1930/1931 anvisade anslaget till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare slutar å ett belopp av 43,945 kronor.

Medelsbehovet för budgetåret 1931/1932 för ifrågavarande ändamål — motsvarande understöd enligt de fastställda bestämmelserna för de årsgrupper lärlingar, vilkas utbildning jämlikt medgivanden av 1928—1930 års riksdagar redan pågår eller under den närmaste framtiden kommer att påbörjas — framgår av nedanstående tablå.

Lärlingsgrupp för budgetår	Anslagets användning	Anslagsbehov
1928/1929	3:e utbildningsåret	75 st. à 75 kronor 5,625
	Återstående belopp	75 » » 100 » 7,500
	Utlärlingspenningar	75 » » 20 » 1,500
	Statspremier	75 » » 100 » 7,500 22,125
1929/1930	2:a utbildningsåret	75 » » 100 7,500
1930/1931	1:a »	100 » » 125 » 12,500
		Summa kronor 42,125

Till sagda belopp, 42,125 kronor, skulle vid bifall till det nu föreliggande förslaget komma ett belopp å 3,000 kronor, utgörande statsbidrag åt hantverksföreningarna för utdelande av lärlingspremier.

Då utskottet icke funnit skäl till erinran mot förevarande förslag, får utskottet hemställa,

att riksdagen må

a) medgiva, att Kungl. Maj:t må bemyndiga kommerskollegium att enligt av Kungl. Maj:t föreskrivna grunder bevilja statsunderstöd åt hantverksmästare för utbildande av högst 100 lärlingar med utbildningstid från tidpunkt under budgetåret 1931/1932; samt

b) till befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 45,125 kronor.

36:o) I anledning av Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning (punkt 46) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 117—124) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

Uppehållande
av den indu-
striella stan-
dardiserings-
verksamheten.
[46.]

att riksdagen må, i likhet med vad för innevarande budgetår ägt rum, såsom bidrag till *uppehållande av den industriella standardiseringsverksamheten* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 40,000 kronor.

Undersök-
nings- och för-
svarsarbeten
å områden,
som genom
Sveriges geo-
logiska under-
sökningss för-
sorg äro eller
kunna varda
för kronans
räkning in-
mutade.
[47.]

37:o Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 47) att för verkställande av undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 125—133 i statsrådsprotokollet.

På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar hava 1921—1927 års riksdagar beviljat anslag för verkställande av undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg voro eller kunde bliva för kronans räkning inmutade. De särskilda anslagsbeloppen — som anvisats å 1921 och 1922 års tilläggsstater och därefter å riksstaten för varje helt budgetår — hava utgjort respektive 40,000, 75,000, 140,000, 55,000, 50,000, 100,000 och 100,000 kronor.

Under punkt 37 i tionde huvudtiteln av 1928 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för fullföljande av förberörda arbeten å riksstaten för budgetåret 1928/1929 anvisa ett extra reservationsanslag av 70,000 kronor. I anledning av Kungl. Maj:ts berörda förslag hemställdes i en inom riksdagen väckt motion (II: 239), att ifrågavarande anslag måtte höjas till 100,000 kronor samt att därutöver ett anslag å 50,000 kronor måtte ställas till Kungl. Maj:ts förfogande att efter framställning av Sveriges geologiska undersökning användas till inköp av jordägarandelar i av staten inmutade fyndigheter å enskild mark i de fall, där Kungl. Maj:t funne sådant förvärv vara till fördel för staten.

I sin skrivelse nr 10 A anförde sedermera riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning och berörda motion följande. De motiv, motionären anført till stöd för sina förslag, hade riksdagen funnit värda beaktande. Vad särskilt anginge förslaget om ställande av medel till Kungl. Maj:ts disposition till inköp av jordägarandelar i av staten inmutade fyndigheter å enskild mark, syntes riksdagen de för förslaget därutinnan anförda skälen tungt vägande, och hade riksdagen sålunda ansett sig böra bevilja medel för ändamålet i fråga. Enligt riksdagens mening syntes dock icke ett särskilt anslag för ändamålet böra uppföras i riksstaten, utan syntes visst belopp, vars storlek riksdagen ansåge böra bestämmas till högst 30,000 kronor, inräknas i anslaget för verkställande av undersöknings- och försvarsarbetena och

användas i överensstämmelse med vad motionären föreslagit. Det gamla anslaget borde för den skull erhålla förändrad benämning och syntes lämpligen kunna betecknas: »Undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade, m. m.» Ett så högt belopp som det av motionären föreslagna för själva undersöknings- och försvarsarbetena ansåge sig riksdagen emellertid icke kunna anvisa, utan syntes sammanlagda anslaget för såväl ifrågavarande arbeten som inköp av jordägarandelar böra begränsas till 100,000 kronor. Skulle det för inköp av jordägarandelar i av staten inmutade fyndigheter å enskild mark avsedda beloppet — helt eller delvis — icke tagas i anspråk, borde enligt riksdagens mening vad som odisponerat återstode få användas för de undersöknings- och försvarsarbeten, varom fråga vore.

Genom beslut den 13 juli 1928 ställdes ett belopp av 70,000 kronor till Sveriges geologiska undersöknings förfogande för bedrivande av undersöknings- och försvarsarbeten. Sedan det visat sig, att förutsättning för framställande av för kronan fördelaktigt förslag till inköp av jordägarandelar icke förelåg efter användning av nyssnämnda belopp, medgav Kungl. Maj:t den 28 september 1928 på därom av geologiska undersökningen gjord framställning, att ett ytterligare belopp av 28,000 kronor finge användas till nyssnämnda arbeten.

Även för vartdera av budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 har riksdagen för verkställande av liknande undersöknings- och försvarsarbeten anvisat ett anslag å 100,000 kronor. Enär en betydande del av dessa års arbeten avsett kronoparker samt möjligheter till acceptabla förvärv av jordägarandelar ej syntes föreligga inom enskilda tillhöriga områden, hava anslagen i deras helhet avsetts att användas enbart för ovan nämnda arbetens bedrivande och alltså icke till någon del för inköp av jordägarandelar. Ifrågavarande båda årsanslag hava i vederbörlig ordning ställts till Sveriges geologiska undersöknings förfogande.

Vid anmälan av nu förevarande anslagsäskande har departementschefen anfört följande:

»Då jag nu har att taga ställning till det av chefen för Sveriges geologiska undersökning framställda och av kommerskollegium tillstyrkta anslagsäskandet, anser jag mig till en början höra hänvisa till de uttalanden i ämnet, som vid föregående tillfällen, när fråga förelegat om anslag till arbeten av nu förevarande slag, gjorts av mina företrädare i ämbetet.

I likhet med dem finner jag uppenbart, att de av Sveriges geologiska undersökning under de senare åren inom ifrågavarande områden av Västerbottens län bedrivna arbetena, genom vilka påvisats betydande tillgångar av värdefulla mineralråmnen, vilkas förekomst i vårt land tidi-

gare var okänd eller som, så vitt var känt, endast sparsamt förekommo, böra fullföljas, ävensom att de vid undersökningsarbetena vunna resultatet böra vederbörligen tillvaratagas. Då därjämte de fortsatta undersökningsarbetena komma ovannämnda, nu pågående utredning angående statens gruvegendom i Västerbotten direkt till godo, i det att ju genom samma arbeten bland annat lärer erhållas den mera ingående kännedom om vissa malmfyndigheters sammansättning och brytningsvärde, som riksdagen enligt sin förberörda skrivelse nr 400 funnit önskvärd, tillstyrker jag, att erforderligt anslagsäskande för ifrågavarande arbetens utförande göres hos riksdagen.

Givetvis är det omöjligt att kunna på förhand exakt beräkna storleken av de kostnader, som för nästa budgetår kunna uppkomma för de av mig förordade arbetenas bedrivande. För att ifrågavarande arbeten må kunna bedrivas med önskvärd intensitet, synes det mig emellertid tillrådligt att icke fastställa anslaget för ändamålet till lägre belopp än det, varå geologiska undersökningens ovannämnda preliminära kostnadskalkyl slutar. Härvid utgår jag emellertid från att anslaget ställes till Kungl. Maj:ts disposition för att endast i mån av uppkommande behov och efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande utbetalas till Undersökningen.»

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 100, inom första kammaren av herr *C. I. Asplund* m. fl. och den andra, nr 256, inom andra kammaren av herr *E. Hage* m. fl., vari hemställt, att riksdagen ville för sin del medgiva, att den till 30,950 kronor uppgående behållningen å det av 1928 års riksdag beviljade reservationsanslaget å 70,000 kronor för bestridande av kostnader för inlösen av anläggningar m. m. vid gruvföretaget i Granbergsliden, såsom numera för sagda ändamål obehövt, må få användas dels för inlösen av anläggningar m. m. å andra fyndigheter, i vilka kronan har jordägarandel, dels för inköp av jordägarandelar i fyndigheter å enskild mark, i vilka kronan innehar inmutarrätten, allt i de fall, där Kungl. Maj:t finner sådana förvärv vara till fördel för staten.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till den förstnämnda motionen.

*Utskottets
yttrande.*

Att, i likhet med vad som skett sedan ett antal år tillbaka, anslag beviljas för verkställande av de arbeten, vartill medel av Kungl. Maj:t nu äskas, har utskottet funnit sig böra tillstyrka.

Vad beträffar storleken av det belopp, som ansetts böra utgå för ändamålet under nästkommande budgetår, har, såsom nämnts, Kungl. Maj:t begärt ett belopp å 150,000 kronor. I förenämnda motioner har därjämte föreslagits, att viss behållning — 30,950 kronor — å ett av 1928 års riksdag

beviljat reservationsanslag måtte få användas dels för inlösen av anläggningar m. m. å fyndigheter, i vilka kronan har jordägarandel, dels för inköp av jordägarandelar i fyndigheter å enskild mark, i vilka kronan innehar inmutarrätten.

Vad motionärerna anfört till stöd för detta förslag, har utskottet funnit värt beaktande. Under erinran dels om att medel tidigare stått till disposition för det ändamål, varom fråga är, dels ock om de avsevärda belopp, som alltsedan 1921 nedlagts å undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg för kronans räkning inmutats, vill utskottet tillstyrka åtgärders vidtagande i det av motionärerna angivna syftet. Emellertid anser utskottet sig icke kunna förorda motionärernas förslag, i vad detsamma avser disponerande av omförmälta behållning å det av 1928 års riksdag beviljade reservationsanslaget, utan synes utskottet att eventuellt erforderliga medel under nästa budgetår kunna bestridas från det av Kungl. Maj:t nu äskade anslaget samt, om så skulle krävas, från det anslag, som omförmäles under nästkommande punkt och mot vars storlek utskottet icke har något att erinra. Förstnämnda anslag torde på grund härav erhålla förändrad benämning och synes lämpligen kunna betecknas: »Undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade m. m.»

Då storleken av det av Kungl. Maj:t äskade anslaget under förevarande punkt icke givit utskottet anledning till erinran, får utskottet alltså hemställa,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag och herr Asplunds m. fl. och herr Hages m. fl. ovanberörda motioner, I: 100 och II: 256, för verkställande av *undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade m. m.*, å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 150,000 kronor.

38:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 48) att för bestridande av kostnader för under kommerskollegii förvaltning stående gruvegendom å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 134—138 i statsrådsprotokollet.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen anfört:

»Av den här förnt lämnade redogörelsen framgår bland annat, att av

Kostnader för under kommerskollegii förvaltning stående gruvegendom.

[48.]

det utav 1928 års riksdag under Utgifter för kapitalökning: Fonden för förslag till statsverket anvisade reservationsanslaget å 70,000 kronor för bestridande av kostnader för inlösen av anläggning i gruvföretaget vid Granbergsliden m. m. tagits eller beräknas komma att tagas i anspråk ett sammanlagt belopp av (5,050 + 2,000 + 6,000 + 15,000 + 11,000 =) 39,050 kronor, vadan behållningen å anslaget för närvarande utgör 30,950 kronor. Denna behållning torde, såvitt nu kan bedömas, icke till någon del behöva tagas i anspråk för utgifter för förvärvande åt kronan av nya gruvtillgångar eller till andra ändamål för vilka anslaget är avsett, varför samma behållning vid innevarande budgetårs utgång lär komma att återfalla till budgeten.

För bestridande åter av de årligen återkommande kostnaderna för gruvförsvarsavgifter samt — för utmål i vilka kronan endast är delägare — kostnader för viloståndsresolutioner och arvoden till gruvföreståndare, vilka utgifter icke kunna anses tillföra kronan några nya tillgångar och för vilkas täckande det därför synes mig i princip riktigare att andra statsinkomster än lånemedel komma till användning, torde nya medel böra beredas på nästkommande budgetårs riksstat. Mot det av kommerskollegium ifrågasatta anslagsbeloppet, 10,000 kronor, har jag icke någon erinran att göra. Med hänsyn till vad kollegium därutinnan anfört torde anslaget böra erhålla förslagsanslags natur.»

Under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört, får utskottet hemställa,

att riksdagen må för bestridande av *kostnader för under kommerskollegii förvaltning stående gruvegen- dom* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra förslagsanslag av 10,000 kronor.

Kostnader för under Mertainens gruvaktiebolags förvaltning stående egen- dom. 39:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 49) att för bestridande av kostnader för under Mertainens gruvaktiebolags förvaltning stående egendom å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

I fråga om utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 138 och [49.] 139 i statsrådsprotokollet.

Av ett av 1928 års riksdag anvisat reservationsanslag å 70,000 kronor, varom förut omförmäls, har ett belopp av 11,000 kronor anvisats till Mertainens gruvaktiebolag för bestridande av vissa utgifter, såsom gruvförsvarsavgifter samt tillsyns- och underhållskostnader.

Detta bolag började sin verksamhet år 1901 med ett aktiekapital av 5,000,000 kronor, som förblivit oförändrat. Bolagets ändamål är att bearbeta, förädla eller på annat sätt tillgodogöra sig malmer och minera-

lier, att uppköpa och försälja malm, att utöva förlags- och rederirörelse samt annan därmed sammanhängande verksamhet ävensom att eventuellt självt idka eller genom förvärvande av andelar eller aktier i gruvor eller bolag delta i idkande av gruvdrift eller annan sådan verksamhet, vartill beskaffenheten hos bolaget tillhörande egendommar eller med bolaget förbundna gruvor eller bolag kan giva anledning eller som bolaget eljest anser för sig lämplig.

Enligt bestämmelse i § 6 i 1907 års malmavtal mellan staten och Luosavaara—Kiirunavaara aktiebolag m. fl. överlät detta bolag med äganderätt till svenska staten samtliga aktier i Mertainens gruvaktiebolag. Rätten att utnyttja gruvorna är emellertid begränsad genom samtidigt träffad överenskommelse, vilken i 1927 års malmavtal något modifierades.

Bolaget har aldrig drivit någon egentlig gruvrörelse och har efter 1907 närmast tjänstgjort som statens organ för förvaltning av vissa staten tillhöriga gruvor, nämligen från början dels dem, som vid överlåtelsen av aktierna tillhörde bolaget, och dels dem, som genom samma avtal överlätos direkt till staten, vartill sedan lades de gruvor, som staten 1908 inköpte från aktiebolaget Svappavaara malmfält. Bolaget äger några hemmansdelar i Svappavaara och Saivorova samt förvaltar några aktiebolaget Svappavaara malmfält tidigare tillhöriga hemmansdelar i Svappavaara.

För malmkommissionens räkning utfördes under åren 1918—1920 diverse undersökningsarbeten inom Mertainens malmfält, för vilka redogörelse lämnats i kommissionens slutbetänkande. Då av dessa undersökningar syntes framgå, att malmfyndigheten vid Mertainen icke vore i betryggande grad skyddad genom befintliga utmål, har bolaget verkställt inmutningar därstädes och under åren 1929 och 1930 fått ytterligare 15 utmål anvisade, så att antalet utmål inom Mertainens malmfält nu uppgår till 30.

Bolagets regelbundet återkommande utgifter utgöras i första hand av försvarsavgifter och andra direkta utgifter för gruvornas försvar samt i andra hand av omkostnader för tillsyn och underhåll m. m. av fastigheter och skog jämte utskylder samt slutligen av arvoden för styrelse och revisorer m. m. Som tillfälliga utgifter torde böra betecknas de med förvärvandet av de nya utmålen förbundna kostnaderna för undersökning, försvarsarbeten och utmålsläggning.

Bolagets enda fasta inkomster utgöras av arrenden och hyror. Genom försäljning av virke från skogarna inflyta dessutom vissa belopp med längre tids mellanrum. Inkomsterna hava emellertid icke varit tillräckliga att möta utgifterna, utan har bolaget erhållit tillskott av statsmedel till täckande av skillnaden.

Detta tillskott, som under en följd av år utgått med 8,000 kronor, fördelade med hälften från vartdera av sjunde och tionde huvudtitelns an-

slag till extra utgifter, uppgick för år 1929 till sammanlagt 10,000 kronor, av vilket belopp hälften täcktes från vardera av nämnda extra utgiftsanslag. Det senast av bolaget för år 1930 erhållna tillskottet av statsmedel har utgått med 5,000 kronor från sjunde huvudtitelns anslag till extra utgifter och, såsom redan nämnts, med 11,000 kronor från mera nämnda av 1928 års riksdag anvisade anslag å 70,000 kronor, vilket anslag vid löpande budgetårs utgång emellertid kommer att bortfalla.

Vid anmälan av förevarande anslagsäskande har departementschefen anfört följande:

»Jämväl i fortsättningen torde årliga tillskott av statsmedel erfordras för bestridande av kostnaderna för förvaltningen av den Mertainens gruvaktiebolag tillhöriga egendomen. Med hänsyn härtill torde ett särskilt anslag för ändamålet böra upptagas å riksstaten. Med utgångspunkt från storleken av ifrågavarande utgifter för de båda nästförflutna åren torde för budgetåret 1931/1932 anslaget, vilket lärer böra anvisas å extra stat, icke böra bestämmas lägre än till 10,000 kronor.»

Utskottet, som ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, hemställer alltså,

att riksdagen må för bestridande av *kostnader för under Mertainens gruvaktiebolags förvaltning stående egendom* å riksstaten för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 10,000 kronor.

Ingenjörsvetenskapsakademien.

*Tekniskt-
vetenskaplig
forsknings-
verksamhet
inom kraft-
och bränsle-
området.*

40:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 51) att för bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till sid. 140—146 i statsrådsprotokollet.

[51.]

I en till riksdagen den 12 mars 1920 avlåten proposition, nr 307, med därvid fogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag lämnade Kungl. Maj:t riksdagen en närmare redogörelse för resultatet av en i anledning av skrivelse från riksdagen den 13 maj 1916, nr 128, verkställd utredning, huruvida och på vilket sätt, med synpunkt företrädesvis inriktad på upprättande av någon vetenskaplig-praktisk institution, staten skulle kunna medverka till varaktigt befrämjande av en planmässig kraft- och bränslepolitik. I samband härmed föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till bedrivande genom ingenjörsveten-

skapsakademien av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet såsom förslagsanslag, högst, att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda närmare villkor, anvisa dels å tilläggsstat för år 1920 under sjunde huvudtiteln ett belopp av 150,000 kronor, därav 50,000 kronor skulle användas till inköp av apparatutrustning, dels ock å extra stat för år 1921 under tionde huvudtiteln ett belopp av 200,000 kronor.

Kungl. Maj:ts berörda framställning blev av riksdagen bifallen.

Vid föredragning den 9 juli 1920 av riksdagens i ämnet avlåtna skrivelse, i vad densamma avsåg det å tilläggsstat för år 1920 beviljade anslaget, godkände Kungl. Maj:t efter kommerskollegii hörande en av ingenjörsvetenskapsakademien ingiven organisationsplan för forskningarnas bedrivande. Vidare medgav Kungl. Maj:t, att sistnämnda anslag finge användas i huvudsaklig överensstämmelse med ett av akademien därom avgivet förslag. I detta hade akademien, under hänvisning till en förslaget bilagd sammanställning av »uppgifter för ett blivande svenskt bränsleinstitut», approximativt uppdelat anslagsbeloppet, i den mån det ej avsåge inköp av apparatutrustning, i mindre summor för igångsättande av förberedande undersökningar rörande några i sammanställningen upptagna spörsmål, som akademien ansåg i första rummet böra komma under behandling. Bland dessa märktes vetenskapliga undersökningar av företrädesvis teknisk natur rörande torv, skifferar och skifferprodukter samt vedkolningsprodukter ävensom tekniskt-vetenskapliga undersökningar i förening med upplysningsverksamhet i bränslebesparande syfte dels i förbränningsfrågor med särskild hänsyn till träbränslets användning, dels på ångalstringsområdet.

Beträffande anslaget å extra stat för år 1921 förordnade sedermera Kungl. Maj:t den 19 november 1920, att detsamma finge av akademien användas i huvudsaklig överensstämmelse med ett av akademien avgivet förslag, innebärande fortsättning samt i viss mån utvidgning av de under år 1920 påbörjade undersökningarna.

Även för år 1922, för första halvåret 1923 samt för samtliga följande budgetår hava till bedrivande genom ingenjörsvetenskapsakademien av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet beviljats anslag, vilka uppgått till för år 1922 200,000 kronor, för första halvåret 1923 75,000 kronor, för vart och ett av de följande sex budgetåren 100,000 kronor samt för vardera av budgetåren 1929/1930 och 1930/1931 90,000 kronor. Härvid bör anmärkas, dels att anslaget vid 1922 års riksdag erhöll reservationsanslags natur, dels att i det å riksstaten för budgetåret 1924/1925 uppförda anslaget var inrymt ett understöd å 7,500 kronor till tvenne utom akademien stående personer för bedrivande av försök med oljeframställning ur alunskiffer, dels ock att beträffande det för löpande budgetår beviljade anslaget — i likhet med vad under de fem närmast föregående budgetåren ägt rum — förutsatts, att någon mindre del av detsamma må, om sådant befinnes lämpligt, efter Kungl.

Maj:t närmare beprövande kunna tagas i anspråk för understödjande av utom akademien stående förtjänta forskare.

Vidare har 1930 års riksdag i anledning av utav Kungl. Maj:t i samma års statsverksproposition, punkt 44 av tionde huvudtiteln, därom gjord framställning för budgetåret 1930/1931 anvisat ett extra reservationsanslag av 100,000 kronor till anskaffande av en anläggning för oljeutvinning ur trä m. m.

Sedan ingenjörsvetenskapsakademien inkommit med förslag till planer för användningen av ifrågavarande båda anslag, upptagande beträffande oljeutvinningsanläggningen dels 70,000 kronor för apparatutrustning m. m. dels ock kostnader för försöksdrift med anläggningen under ett år, av vilka sistnämnda kostnader ett belopp av 40,000 kronor beräknades kunna utgå från det för tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet avsedda anslaget, har Kungl. Maj:t genom brev den 29 augusti 1930 anbefallt statskontoret att till akademien, på rekvisition, utbetala ej mindre 85,000 kronor av det för budgetåret 1930/1931 anvisade anslaget för bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskning inom kraft- och bränsleområdet än även hela det för samma budgetår anvisade anslaget till anskaffande av en anläggning för oljeutvinning ur trä m. m. att av akademien användas i huvudsaklig överensstämmelse med de av akademien avgivna planerna.

Innan departementschefen yttrat sig angående frågan om anslag för nu berörda ändamål för nästkommande budgetår, har departementschefen bragt i erinran, hurusom 1930 års riksdag i sin skrivelse nr 286, i samband med anvisandet av ovannämnda båda anslag till tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet och till en oljeutvinningsanläggning, i anledning av två vid samma riksdag väckta, likalydande motioner (I: 186 och II: 299) anhållit, att Kungl. Maj:t ville taga i övervägande, huruvida och i vad mån försöksarbeten enligt ingenjören David W. Berlins vid Stränghult i Kronobergs län i liten skala prövade torvkolningsmetod lämpligen skulle kunna komma till utförande med anlåtande av förefintliga statliga anläggningar, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill berörda övervägande kunde föranleda.

Sedan Kungl. Maj:t den 13 juni 1930 anbefallt kommerskollegium och järnvägsstyrelsen att efter ingenjörsvetenskapsakademiens hörande gemensamt verkställa utredning i det av riksdagen ovan angivna hänseendet samt därmed ävensom med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda, inkomma till Kungl. Maj:t, hava de båda ämbetsverken i ett den 30 oktober 1930 dagtecknat utlåtande på anförda skäl förklarat sig icke kunna tillstyrka anslag till försök med ifrågavarande torvkolningsmetod eller upplåtande för närvarande av någon förefintlig statlig anläggning därför.

Vid anmälan av nu ifrågavarande anslagsäskande har departementschefen anfört:

»Beträffande frågan om fortsatt anslag till ingenjörsvetenskapsakademien för bedrivande av forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet förhåller det sig ju så, att stora belopp av statsmedel under en följd av år hava blivit anslagna för denna verksamhet, vilken som bekant i huvudsak åsyftar utfinnandet av möjligheter att effektivare än hittills utnyttja landets kraft- och bränsletillgångar samt nedbringa kostnaderna för deras tillgodogörande. Det av akademien utförda arbetet har redan givit åtskilliga för vår nationella hushållning fruktbarande resultat, och anledning föreligger att hoppas, att ett fortsatt systematiskt bearbetande av här ifrågavarande spörsmål skall bliva av stor betydelse för ett rationellt tillgodogörande av vårt lands bränsletillgångar ävensom för en rationell bränsleekonomi överhuvud. Med hänsyn till den utomordentliga betydelse, de av akademien till behandling upptagna spörsmålen sålunda äga, anser jag det angeläget, att ifrågavarande forskningsverksamhet så långt som möjligt hålles vid makt. Då akademien för sådant ändamål i övervägande grad är beroende av statligt stöd, tillstyrker jag, att anslaget för budgetåret 1931/1932 upptages med enahanda belopp, som senast utgått eller 90,000 kronor. Därvid förutsätter jag emellertid, att, på sätt som avsetts för senast nu löpande budgetår, någon mindre del av anslagssumman må, om sådant befinnes lämpligt, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande kunna tagas i anspråk för understödjande av utom akademien stående förtjänta forskare.

Närmare föreskrifter rörande dispositionen av anslaget torde, i likhet med vad som skett under föregående år, få efter av akademien avgivet förslag meddelas av Kungl. Maj:t.

Vad därefter angår ovannämnda av riksdagen begärda samt av kommerskollegium och järnvägsstyrelsen verkställda utredning på torvkolningsområdet finner jag mig på de av ämbetsverken anförda skäl förhindrad att framlägga något förslag i förevarande ämne.»

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft

dels två likalydande motioner, väckta, den ena, nr 98, inom första kammaren av herr *J. Pålsson* och den andra, nr 115, inom andra kammaren av herr *J. Jönsson* i Revinge, vari föreslagits, att riksdagen måtte för budgetåret 1931/1932 under tionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor för understödjande av pågående arbeten för att ekonomiskt och praktiskt lösa torvkolningsfrågan i anslutning till hittills på enskild väg framkomna rön och erfarenheter ävensom till upprättande av fullständiga ritningar, kalkyler och kostnadsberäkningar för de såsom ändamålsenliga befunda anläggningarna *samt att* medlen måtte

anvisas att utgå enligt de närmare bestämmelser, Kungl. Maj:t kan pröva skäligt i sådant avseende föreskriva,

dels ock en inom andra kammaren av greve *A. Wachtmeister* väckt motion, nr 61, däri hemställts, att riksdagen måtte bevilja ett anslag av 5,000 kronor att i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade närmare bestämmelser utgå som pris för bästa under år 1931 avprovad anordning för vedeldning av värmeledningspannor.

I fråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, får utskottet hänvisa till motionerna.

*Utskottets
yttrande.*

Med hänsyn till den stora betydelse, den genom ingenjörsvetenskapsakademien bedrivna forskningsverksamheten inom kraft- och bränsleområdet måste anses äga, bör verksamheten uppenbarligen allt fortfarande understödjas av statsmedel.

Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag innebär, att för sagda ändamål skulle för nästkommande budgetår anvisas enahanda belopp som för budgetåret 1930/1931 eller 90,000 kronor, varvid förutsatts, att, på sätt som för löpande budgetår avsetts, någon mindre del av anslaget skulle, om sådant befundes lämpligt, efter Kungl. Maj:ts närmare beprövande kunna tagas i anspråk för understödjande av utom akademien stående förtjänta forskare. Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke haft något att erinra.

Vad härefter angår de motionsvis gjorda yrkandena om anvisande av ett anslag å 250,000 kronor till vissa arbeten för lösning av torvkolningsfrågan, har, såsom av statsrådsprotokollet framgår och i motionerna erinrats, den av Kungl. Maj:t anbefallda, av kommerskollegium och järnvägsstyrelsen, efter ingenjörsvetenskapsakademiens hörande, verkställda utredningen i denna fråga resulterat däri, att båda ämbetsverken på anförda skäl förklarat sig icke kunna tillstyrka anslag till försök med den torvkolningsmetod, varom fråga är, eller upplåtande för närvarande av någon förefintlig statlig anläggning därför. Vid sådant förhållande anser sig utskottet, med allt beaktande av de skäl, motionärerna till stöd för sitt förslag anfört, böra avstyrka de i detta ämne väckta motionerna. Utskottet förutsätter, att vederbörande myndigheter även hädanefter ägna denna fråga all tillbörlig uppmärksamhet.

Beträffande slutligen det motionsvis framställda yrkandet om utfästade av pris för bästa under innevarande år avprovad anordning för vedeldning av värmeledningspannor, vill utskottet erinra därom, att 1930 års riksdag i anledning av väckta motioner riktat Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på önskvärdheten av, bland annat, att en god vedeldad värmepanna om möjligt bleve utexperimenterad. Vidare må framhållas, att ingenjörsvetenskapsakademien — enligt vad utskottet inhämtat — i april 1930 anordnat sammanträde med sakkunniga i fråga om vedeldning i

värmeanläggningar, varvid, förutom akademien, socialstyrelsen, arméförvaltningen samt konsulterande och fabriksintressen varit representerade. Med anledning av gjorda erfarenheter förbereder nu akademien jämförande prov mellan en speciellt för vedeldning tillverkad värmeledningspanna och en ordinär, för kokseldning avsedd dylik panna. Proven äro avsedda att omfatta såväl prima ved som gallringsved. Vid sidan härav bearbetas inom akademien ett uppslag, som väntas komma att medföra större möjligheter för fullständig förbränning av bränslet än som med gängse eldstadskonstruktioner är regel och som därigenom skulle utgöra ett steg på vägen mot en mera fulländad värmeledningspanna för vedbränsle. Med hänsyn härtill och då, på sätt förut nämnts, hinder icke möter för Kungl. Maj:t att från anslaget för bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet, om så befinnes lämpligt, taga i anspråk viss mindre del av detsamma för understödande av utom ingenjörsvetenskapsakademien stående förtjänta forskare, har utskottet ansett sig böra avstyrka jämväl det i motionen II: 61 gjorda yrkandet.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet alltså hemställa,

I. att riksdagen må för *bedrivande av tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 90,000 kronor;

II. att herrar Pålssons och Jönssons i Revinge ovanberörda motioner, I: 98 och II: 115, icke må vinna riksdagens bifall; samt

III. att greve Wachtmeisters motion, II: 61, likaledes icke må av riksdagen bifallas.

Diverse.

41:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 52) och under hänvisning till vad statsrådsprotokollet (sid. 146) i ämnet innehåller, hemställer utskottet,

*Rese- och
traktaments-
penningar.*
[52.]

att riksdagen må minska det ordinarie förslagsanslaget till *rese- och traktamentspenningar*, nu 45,000 kronor, med 40,000 kronor till 5,000 kronor.

42:o) På grund av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 53) får utskottet hemställa,

*Trycknings-
kostnader.*
[53.]

att riksdagen må höja det ordinarie förslagsanslaget till *tryckningskostnader*, nu 79,911 kronor, med 50

kronor till 79,961 kronor; dock att i anslaget må göras den jämkning, som kan erfordras för jämnande av huvudtitelns slutsumma.

*Tillfällig
löneförbättring för viss
personal inom
den civila
statsförvaltningen.*

43:o) Beträffande Kungl. Maj:ts förslag angående anslag *dels* för beredande av tillfällig löneförbättring åt viss personal inom den civila statsförvaltningen (punkt 55), *dels* för beredande av provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst (punkt 56) och *dels* till täckande av kostnader för dyrtidstillägg åt befattningshavare i de till handelsdepartementet hörande ämbetsverk och kårer (punkt 57) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtanden; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

*Provisoriskt
dyrortstillägg
åt vissa be-
fattnings-
havare i
statens tjänst.*

anmäla.

*Dyrtids-
illägg
åt befattnings-
havare i sta-
tens tjänst.
[55—57.]*

*Företagsräk-
ning.
[58.]*

44:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 58) att för avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Utredningen i ämnet återfinnes å sid. 149—165 i statsrådsprotokollet.

I anledning av en av kommerskollegium i skrivelse den 8 oktober 1928 gjord framställning, varöver infordrade utlåtanden avgåvos av statistiska centralbyrån och socialstyrelsen, uppdrog Kungl. Maj:t den 14 juni 1929 åt kommerskollegium att i samråd med nyssnämnda båda ämbetsverk utarbета och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till plan för anordnande av en företagsräkning inom olika näringsgrenar, dock under särskilt iakttagande vid uppdragets fullgörande av att kostnaderna för räkningen i största möjliga utsträckning begränsades.

Efter överläggningar med representanter för Sveriges industriförbund, Sveriges hantverksorganisation, Stockholms handelskammare, Sveriges allmänna sjöfartsförening och den socialekonomiska vetenskapen avgav kommerskollegium i samråd med ovannämnda båda ämbetsverk i skrivelse den 23 december 1929 förslag i förevarande ämne.

Enligt detta förslag beräknades företagsräkningen under den tid av cirka 2½ år, som dess utförande ansågs kräva, draga en totalkostnad av i runt tal 275,000 kronor, varav 65,000 kronor för budgetåret 1930/1931, allt exklusive vissa resekostnader, vilka lämpligen borde bestridas av det å tionde huvudtiteln anvisade anslaget till rese- och traktamentspenningar.

Beträffande kollegii uttalande i denna fråga tillåter sig utskottet hänvisa till sid. 149—160 i statsrådsprotokollet.

Någon framställning i ämnet avläts icke av Kungl. Maj:t till 1930 års riksdag.

Genom enskilt initiativ blev likväl frågan om anordnande av en företagsräkning föremål för behandling vid samma riksdag. I likalydande motioner, I:44 och II:78, hemställdes nämligen, att riksdagen måtte för anordnande av en dylik räkning i huvudsaklig överensstämmelse med den av kommerskollegium framlagda planen för budgetåret 1930/1931 anvisa ett extra reservationsanslag av 65,000 kronor.

I skrivelse den 28 maj 1930, nr 294, uttalade sedermera riksdagen, bland annat, följande.

Då gagnet av en företagsräkning, anordnad enligt det förslag, kommerskollegium framlagt och i motionerna åberopats, syntes uppenbart och tidpunkten för vidtagande av förberedande åtgärder i samband med den stundande folkräkningen därjämte syntes särskilt lämplig, hade riksdagen — ehuru ett ärende av denna natur i regel borde undergå Kungl. Maj:ts prövning, innan det förelades riksdagen — ansett sig böra i så måtto bifalla motionärernas hemställan, att riksdagen beviljat medel för möjliggörande av uppgiftsinsamling enligt kollegii förslag i samband med förberedelser till folkräkningen. Medel hade ock till något mindre belopp ansetts böra tillhandahållas kollegium för verkställande av andra förberedelser, som icke tålde uppskov.

Vad beträffade det för budgetåret 1930/1931 erforderliga anslaget, hade detta syntes riksdagen böra bestämmas till 25,000 kronor.

Riksdagen finge alltså anmäla, att riksdagen i anledning av förenämnda motioner för insamling av uppgifter och påbörjande av andra förberedande åtgärder i syfte att anordna en företagsräkning i huvudsaklig överensstämmelse med av kommerskollegium avgivet förslag för budgetåret 1930/1931 under tionde huvudtiteln anvisat ett extra reservationsanslag av 25,000 kronor.

Sedan kommerskollegium, efter remiss, den 21 juni 1930 inkommit med förslag till plan rörande användningen av ifrågavarande anslag, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 27 i samma månad åt kollegium att, i huvudsaklig överensstämmelse med sistnämnda förslag och med användande av det utav riksdagen anvisade anslaget, vidtaga de för ifrågavarande företagsräknings förberedande erforderliga åtgärder.

I skrivelse den 13 oktober 1930 har nu kommerskollegium — med erinran om vad i saken tidigare förekommit däribland anvisandet av förberörda anslagsbelopp å 25,000 kronor för insamling av uppgifter m. m. för en företagsräkning — anmält, att för företagsräkningens genomförande erfordrades för budgetåret 1931/1932 ett anslag av 85,000 kronor.

I fråga om den närmare innebörden av denna skrivelse och statskon-

torets däröver avgivna utlåtande torde få hänvisas till sid. 162 och 163 i statsrådsprotokollet.

I anledning av ett av statskontoret gjort uttalande att ledaren av företagsräkningen och dennes närmaste biträde icke borde, såsom kommerskollegium föreslagit, erhålla löneställning som byråchef respektive sekreterare eller förste aktuarie utan allenast som förste aktuarie respektive notarie eller aktuarie, har kommerskollegium avgivit förnyat utlåtande i ärendet.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Vad angår kostnaderna för den företagsräkning, vilken jämlikt riksdagens beslut läser böra komma till stånd, torde en definitiv beräkning nu icke kunna framläggas, liksom givetvis icke heller för närvarande med visshet kan förutses, under huru lång tid arbetet kan komma att fortgå. För egen del har kommerskollegium approximativt uppskattat de med arbetet i fråga förenade kostnaderna till ett sammanlagt belopp av omkring 275,000 kronor, därvid kollegium ansett, att arbetet skulle kräva en tid av cirka 2 1/2 år.

Det för ändamålet under nästkommande budgetår erforderliga beloppet har kollegium beräknat till 85,000 kronor. Därvid har kollegium, på sätt redan omnämnts, bland annat utgått från att ledaren och hans närmaste biträde skulle erhålla avlöning med belopp, motsvarande avlöning till extra byråchef respektive sekreterare eller förste aktuarie. Statskontoret har däremot på angivna skäl ansett, att ifrågasattade båda personer icke borde erhålla högre löneställning än som tillkommer förste aktuarie respektive notarie eller aktuarie. Jag delar statskontorets mening härutinnan i fråga om den biträdande ledaren liksom även jag — vid jämförelse med vad som föreslagits beträffande ledningen av folkräkningen — finner en lägre löneställning än den av kollegium för ledaren av företagsräkningen ifrågasatta vara tillräcklig. Med hänsyn till de skäl, som av kollegium anförts för ledarens placering i högre löneställning än förste aktuarier, anser jag mig för egen del böra förorda, att avlöningen åt denne må utgå med belopp, motsvarande avlöning för befattningshavare å extra stat i 26:e lönegraden. I likhet med statskontoret anser jag vidare, att såväl nuvarande personal i extra anställning inom kollegium, vilken tages i anspråk för företagsräkningen, som särskild för ändamålet anställd personal icke må på grund härav anses såsom extra ordinarie befattningshavare. Med hänsyn till vad som sålunda föreslagits torde det av kollegium ifrågasatta anslagsbeloppet kunna i motsvarande mån nedsättas. För egen del förordar jag, att anslaget bestämmes till 80,000 kronor.»

Utskottet har funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förevarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må för *avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkningen* för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra reservationsanslag av 80,000 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

45:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande budgetår äro uppförda under tionde huvudtiteln, har någon ändring icke ifrågasatts.

Övriga
ordinarie
anslag.

Utskottet hemställer,

att samtliga de ordinarie anslag under tionde huvudtiteln, vilka icke här ovan blivit särskilt omförmälda, må i riksstaten för budgetåret 1931/1932 uppföras med oförändrade belopp.

Stockholm den 20 mars 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, J. L. Widell, O. Bergqvist, J. Nilsson i Malmö, C. P. V. Nilsson i Gränebo, N. J. M. Svensson i Kompermåla, E. J. G. Rosén, E. A. Lundell, C. I. Asplund, J. G. Walles och P. A. Bergström;

från andra kammaren: herrar A. Anderson i Råstock, A. Wiklund i Brattfors, C. R. Jansson i Falun, P. Nilsson i Bonarp, S. Bengtsson i Norup, G. Strindlund, P. M. Olsson i Blädinge, E. J. Wigforss, B. F:son Holmgren, J. Olofsson i Digernäs, O. Andersson i Höör och A. Norsell.

Reservation

vid *punkt 40* (tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet)

av herrar Nilsson i Malmö, Walles och Anderson i Råstock, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka bifall till herrar Pålssons och Jönssons i Rövinge i ämnet väckta motioner.

Verkliga utgifter.

X. Tionde huvudtiteln. Handelsdepartementet.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
A. Departementet.			
1	Departementschefen	24,000	
2	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli, förslagsanslag	136,800	
3	Departementets verksamhet, förslagsanslag		15,900
4	Ökad föredragning i regeringsrätten		10,000
Säger för departementet		160,800	25,900
B. Centrala verk med underlydande stater.			
Kommerskollegium:			
1	Kommerskollegium, förslagsanslag	540,150	
2	Kommerskollegii verksamhet, förslagsanslag		27,784
3	Bergsstaten, förslagsanslag	108,000	
Sprängämnesinspektionen:			
4	Inspektionen, förslagsanslag	10,500	
5	Inspektionens verksamhet, förslagsanslag		9,300
Statens elektriska inspektion:			
6	Inspektionen, förslagsanslag	30,100	
7	Inspektionens verksamhet, förslagsanslag		26,600
Fartygsinspektionen:			
8	Inspektionen, förslagsanslag	185,700	
9	Inspektionens verksamhet		101,620
Undervisningsanstalter för sjöfart:			
10	Navigationsskolorna	* 203,000	
11	Provisorisk avlöningsförbättring för lärare vid navigationsskolorna, förslagsanslag		* 5,700
12	Ålderstillägg för personalen vid undervisningsanstalter för sjöfart, förslagsanslag	* 23,000	
13	Navigationslärarkursen, reservationsanslag	*	
14	Praktisk lärarkurs, reservationsanslag		* 2,500
15	Praktisk utbildning av däcksbefäl för den svenska handelsflottan, reservationsanslag		* 10,000
16	Kompletteringskurs vid tekniskt läroverk, reservationsanslag		* 2,400
17	Maskinlaboratorier, reservationsanslag		* 15,000
		226,000	35,600

* Enligt förslag av Kungl. Maj:it, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
18	Skeppsmättningskostnad, <i>förslagsanslag</i>	40,000	
	Lots- och fyrväsendet:		
19	Lots- och fyrrinrättningen, <i>förslagsanslag</i>	6,244,360	
20	Säkerhetsanstalter för sjöfarten, <i>reservationsanslag</i>		* 528,000
21	Patent- och registreringsverket, <i>förslagsanslag</i>	* 1,300,000	
22	Kostnaderna för den överståthållarämbetet och länsstyrelserna åliggande befattning med registreringar och anmälningar till förenings- m. fl. register, <i>förslagsanslag</i>		10,000
23	Försäkringsinspektionen, <i>förslagsanslag</i>	85,000	
24	Statens provningsanstalt, <i>förslagsanslag</i>	341,100	
	Säger för centrala verk med underlydande stater	9,110,910	738,904
	C. Handel och sjöfart.		
1	Handelshögskolan i Stockholm		40,000
2	Exportstipendier, <i>reservationsanslag</i>		12,000
3	Auktoriserade handelskamrar i riket		24,000
4	Svenska handelskamrar i utlandet		60,500
5	Sveriges allmänna exportförening		20,000
6	Internationell byrå i Bryssel för handelsstatistik, <i>förslagsanslag</i>		600
7	Ersättning åt sjömanshusen		162,000
8	Läkarundersökning av sjöfolk, <i>förslagsanslag</i>		40,000
9	Arvoden åt två dispaschörsassistenter		4,000
10	Internationell patrulleringstjänst i norra Atlanten, <i>förslagsanslag</i>		9,500
11	Drift- och underhållskostnader för statens isbrytarfartyg, <i>förslagsanslag</i>		200,000
12	Anskaffande av ytterligare ett statens isbrytarfartyg, <i>reservationsanslag</i>		1,000,000
13	Internationell byrå i Paris för utställningar, <i>förslagsanslag</i>		2,000
	Säger för handel och sjöfart		1,574,600
	D. Bergsbruk, industri, hantverk och slöjd.		
1	Reseunderstöd åt personer, som önska i främmande länder förvärva ökad insikt och skicklighet i vad till bergshanteringen hör, <i>reservationsanslag</i>	4,000	
	Befrämjande av slöjderna:		
	Befrämjande i allmänhet av slöjderna:		
2	Manufakturernas befrämjande	4,000	
	<i>Reservationsanslag:</i>		
3	Reseunderstöd åt arbetare i de särskilda näringsyrkena	21,000	

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Reseunderstöd åt idkare av hantverk och annan mindre industri	8,000	
5	Reseunderstöd åt verkmästare och förmän inom industri och hantverk	9,500	
6	Reseunderstöd åt teoretiskt och praktiskt bildade tekniker, som icke ägna sig åt bergshanteringen	7,500	46,000
Befrämjande av hemslöjden:			50,000
7	Befrämjande av hemslöjden	15,000	
8	Föreningen för svensk hemslöjd....	8,000	
9	Svenska slöjdföreningen	10,000	18,000
		65,000	18,000
10	Arvoden åt torvingenjörer m. m.....		20,000
Sveriges hantverksorganisation:			
11	Sveriges hantverksorganisations allmänna verksamhet		4,000
12	Sveriges hantverksorganisations verksamhet genom hantverksinstitutet		7,000
			11,000
13	Befrämjande av praktisk lärlingsutbildning hos hantverksmästare		45,125
14	Industriella standardiseringsverksamheten		40,000
15	Undersöknings- och försvarsarbeten å områden, som genom Sveriges geologiska undersöknings försorg äro eller kunna varda för kronans räkning inmutade m. m., <i>reservationsanslag</i>		150,000
16	Kostnader för under kommerskollegii förvaltning stående gruvegendom, <i>förslagsanslag</i>		10,000
17	Kostnader för under Mertainens gruvaktiebolags förvaltning stående egendom		10,000
Säger för bergsbruk, industri, hantverk och slöjd		69,000	304,125
E. Ingenjörsvetenskapsakademien.			
1	Ingenjörsvetenskapsakademien	40,000	
2	Tekniskt-vetenskaplig forskningsverksamhet inom kraft- och bränsleområdet, <i>reservationsanslag</i>		90,000
Säger för ingenjörsvetenskapsakademien		40,000	90,000
F. Diverse.			
1	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>	5,000	
2	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>	85,000	
3	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	79,961	

		Ordinarie anslag Kronor	Extra anslag Kronor
4	Kommittéer och utredningar genom sakkunniga, <i>reservationsanslag</i>	140,000	
5	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	25,000	
6	Tillfällig löneförbättring för viss personal inom den civila statsförvaltningen, <i>förslagsanslag</i>		* 65,000
7	Provisoriskt dyrortstillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 70,000
8	Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst, <i>förslagsanslag</i>		* 700,000
9	Avlöningar åt personal m. m. vid företagsräkning, <i>reservationsanslag</i>		80,000
	Säger för diverse	334,961	915,000
	Summa	9,715,671	3,648,529

* Av Kungl. Maj:t föreslaget belopp, varom utlåtande framdeles kommer att avgivas.